

Minőségmenedzsment alapok, a KMÉR

(Könyvtárak Minőségi Működésének Értékelési Rendszere)

bemutatása,

a minőségmenedzsment keretrendszer ismertetése

2018 május 2.

Dr. Topár József

c. egyetemi docens

BME Menedzsment és
Vállalkozásgazdaságtan Tanszék

Q. épület 312.

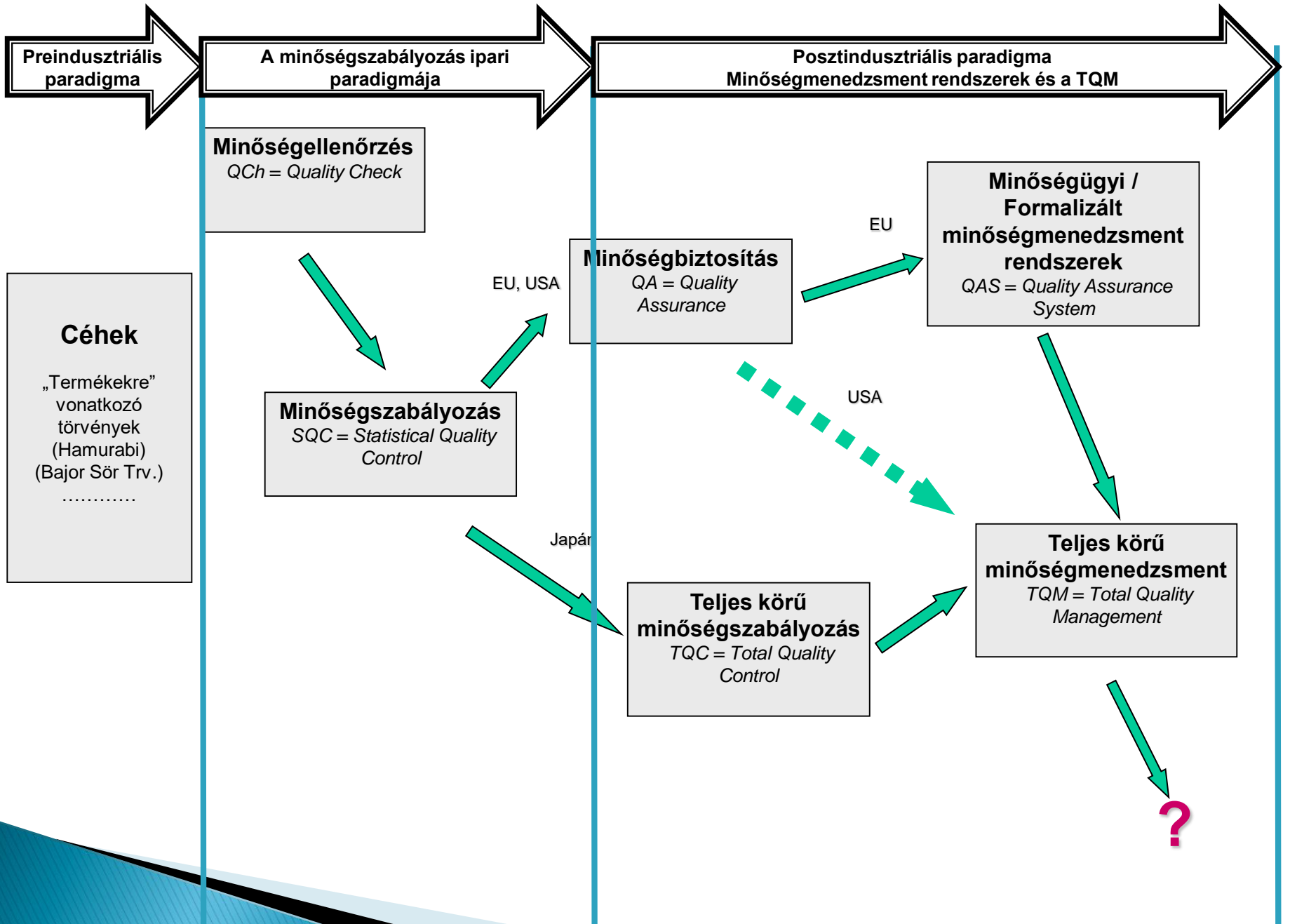
Tel: 463-2432, 463-2437

fax: 463-1606

topar@mvt.bme.hu

Minőségmenedzsment paradigmák

- ▶ Preindusztriális paradigma
  - Céhek....
- ▶ Minőségszabályozás ipari paradigmája
  - Minőségellenőrzés
  - Minőségszabályozás
- ▶ Posztindusztriális paradigma
  - Minőségbiztosítás
  - Teljes körű minőségszabályozás
  - Total Quality Management (TQM)

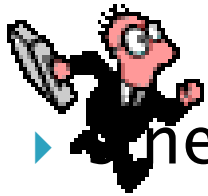

Minőség fogalma

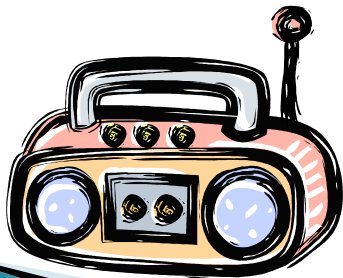
- ▶ A minőség a termék és/vagy szolgáltatás azon képességének és jellemzőinek az összessége, amelyek alkalmassá teszik a terméket és/vagy szolgáltatást arra, hogy kifejezett vagy elvárt vevői igényeket elégítsen ki.
- ▶ Minőség a vevő megfogalmazott vagy látens igényeinek való megfelelés a törvényi szabályozás keretei között.

Vagy egyszerűen

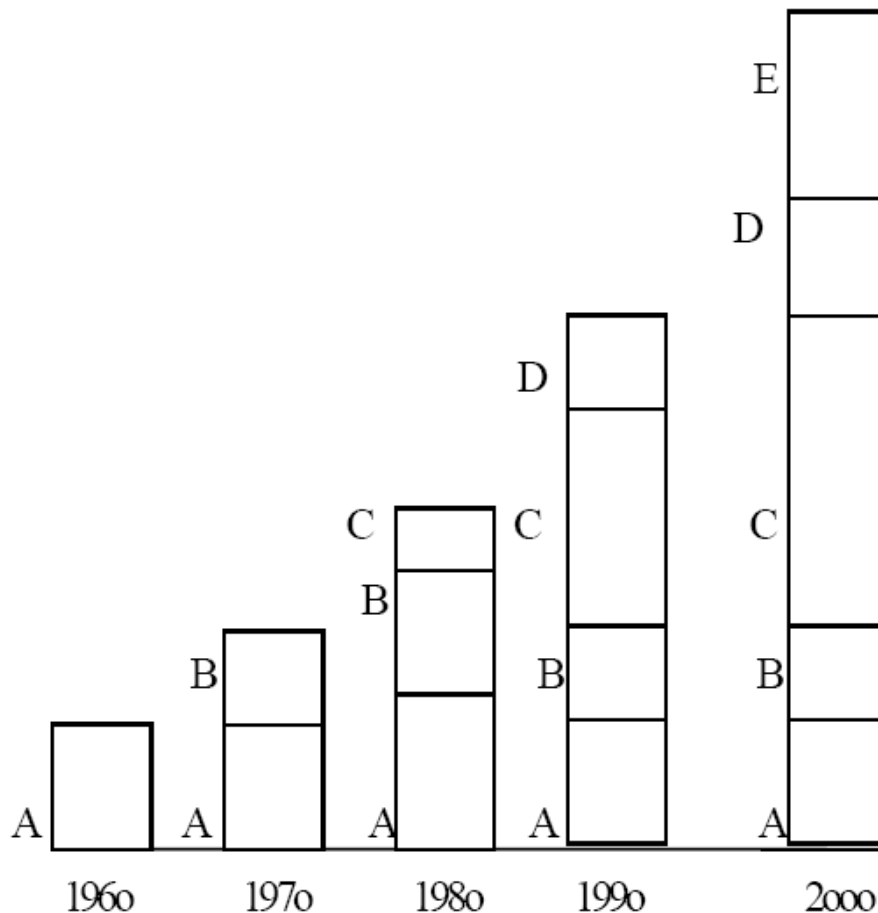
- ▶ Minőség az, amikor a vevők jönnek, ha,

- ▶ nem a termékek.

A minőség értelmezésének fejlődése

A= megfelelés a szabványnak

**B= megfelelés
a gyakorlati igényeknek**

**C= megfelelés
a vevő igényeinek**

**D= megfelelés
a vevő rejtett elvárásainak**

**E= megfelelés a vállalati
kultúrának, a környezeti és
társadalmi elvárásoknak**

Minőségmenedzsment rendszerek célja

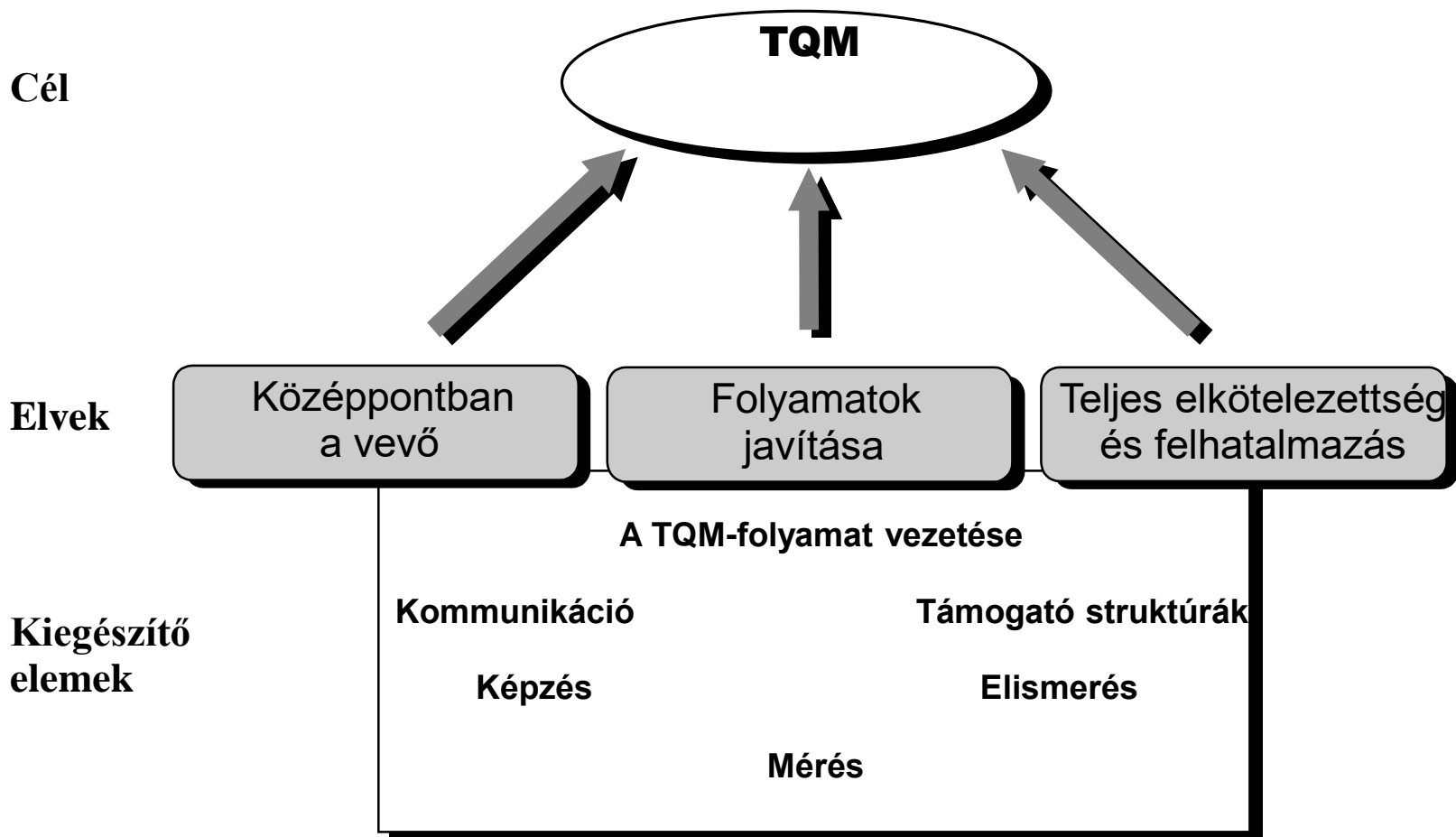
- ▶ **Az értékesítés növelése:** a piaci pozíciók megerősítése, a vevői elégedettség növelése, a régi vevők megtartása, új vevők megszerzése
- ▶ **Költségmegtakarítás:** a termelékenység növelése, a „rossz minőség” költségeinek csökkentése

Minőségiskolák összehasonlítása

Jellemző	japán 	amerikai 	európai
Terjeszkedés	tömeges, alulról	felülről, „hólabda elv”	termelés és technológia menedzsment
Vivőréteg	minőségi körök	top menedzsment	középvezetés
Specialitások	teljes-körűség, elemi, egyszerű technikák	menedzsment környezet, más súlypontok	formalizálás szabályozottság
Kulcselem	a minőségi körök	a menedzsment klíma	a dokumentált nyomkövetés
Hazai „rés”	Motivációs és kulturális	Menedzsment	Minőség-kulturális

TOTAL QUALITY MANAGEMENT

VEVŐKÖZPONTÚSÁG

A vevő azonosítása

Ki tulajdonképpen a vevő?

- ▶ A vevő volt és marad a legfontosabb személy ebben az irodában... akár személyesen, akár levélben jelentkezik.
- ▶ A vevő nem függ tőlünk ..., mi függünk tőle.
- ▶ A vevő nem zavaró tényezője a munkánknak, ... hanem éppenséggel annak célja és értelme. Nem teszünk neki szívességet, amikor kiszolgáljuk, ... ő tesz szívességet azzal, hogy nekünk lehetőséget nyújt erre.

A vevő azonosítása

Ki tulajdonképpen a vevő?

- ▶ A vevő nem azért van, hogy vitatkozzunk vagy szellemi párbajt vívjunk vele.
- ▶ A vevő ellenében még soha senkinek nem lett igaza.
- ▶ A mi dolgunk nem egyéb, mint úgy bánni a vevővel, hogy az hasznos legyen mind neki, mind pedig saját magunknak.

Ki a vevő?

Konkrétan kell tudnunk, hogy:

KI a VEVŐNK és MIRE?

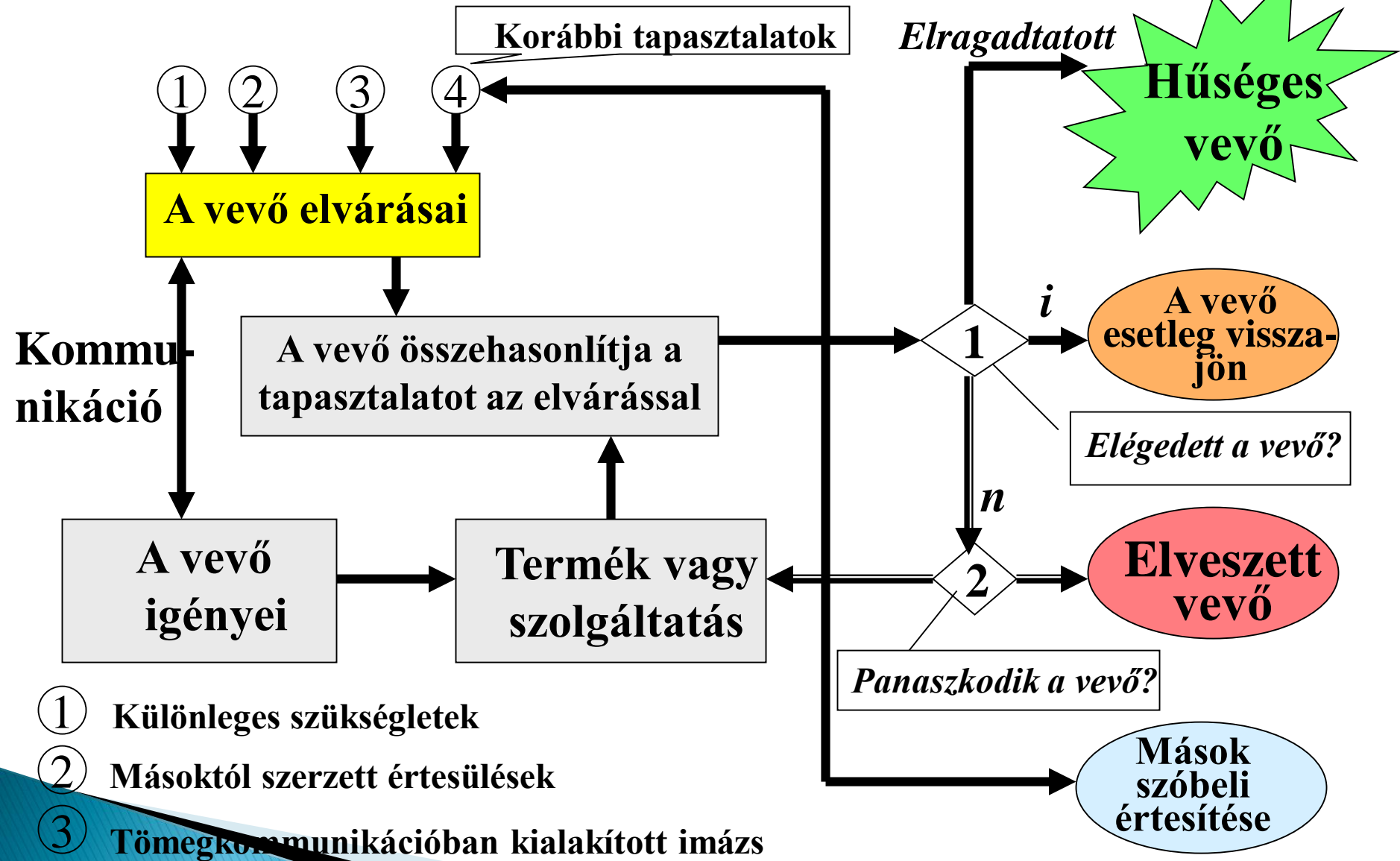
Kivel tárgyaljunk? (konkrét személyek!)

A belső vevő koncepciója:

$$90 \% \times 90 \% \times 90 \% = 73 \%$$

A vevő elégedettsége

A vevők elvárásainak megértése

- ▶ Termék vagy szolgáltatás vevőinek azonosítása
- ▶ Mit akarnak a vevők?

A vevők elvárásainak megértése

1. Milyen termékkel/szolgáltatással kapcsolatos jellegzetességeket óhajtanak a vevők?
2. Milyen teljesítményszint szükséges elvárásaik kielégítéséhez?
3. Milyen a különböző jellemzők viszonylagos fontossága?
4. Mennyire elégedettek a vevők a teljesítmény jelenlegi szintjével?

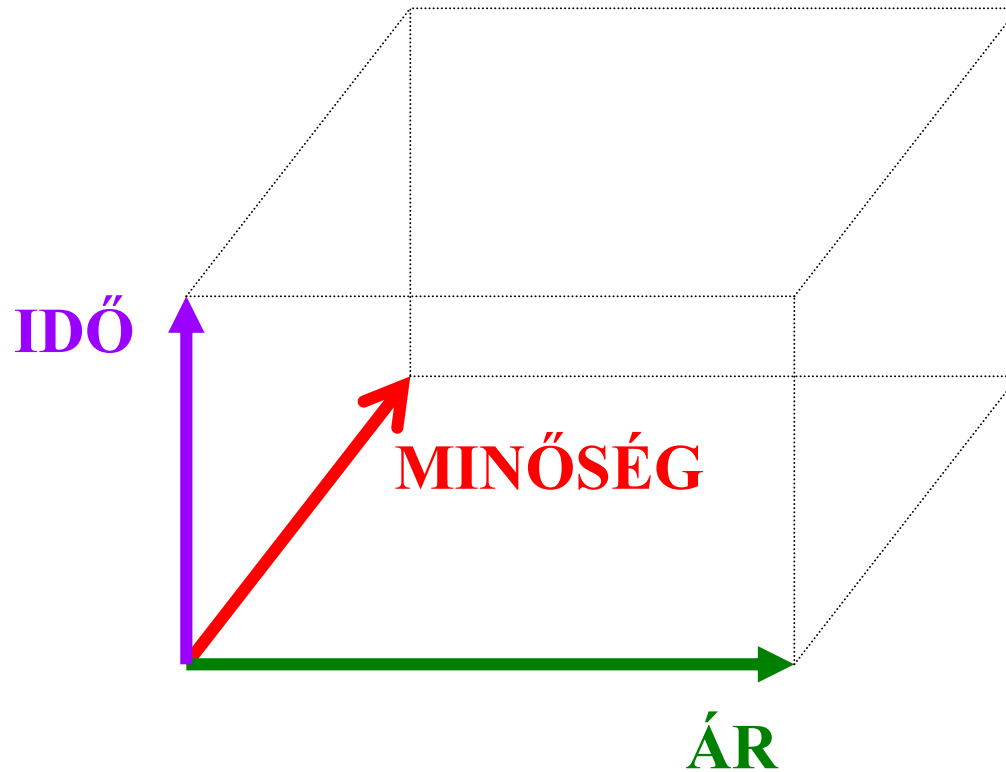
A vevők elvárásainak megértése

A VEVŐ ELVÁRJA, HOGY

ÉRTÉKET

KAPJON

Gyorsabb, jobb, olcsóbb

A minőség nyolc dimenziója

1. Teljesítmény
2. Különleges tulajdonságok
3. Megbízhatóság
4. Megfelelés
5. Tartósság
6. Szerviz
7. Esztétika
8. Márka neve

A szolgáltatások minőségének tíz meghatározója

1. Megbízhatóság
2. Alkalmazkodóképesség
3. Hozzáértés
4. Hozzáférhetőség, elérhetőség
5. Udvariasság
6. Kommunikáció
7. Hitelesség
8. Biztonság
9. A vevő megértése
10. Kézzelfogható tényezők

Kimondatlan, kimondott és lappangó igények

3. Szint

Értéktöbbletet hordozó jellemzők és tulajdonságok; a vevő nem is várja ezeket (*lappangó*)

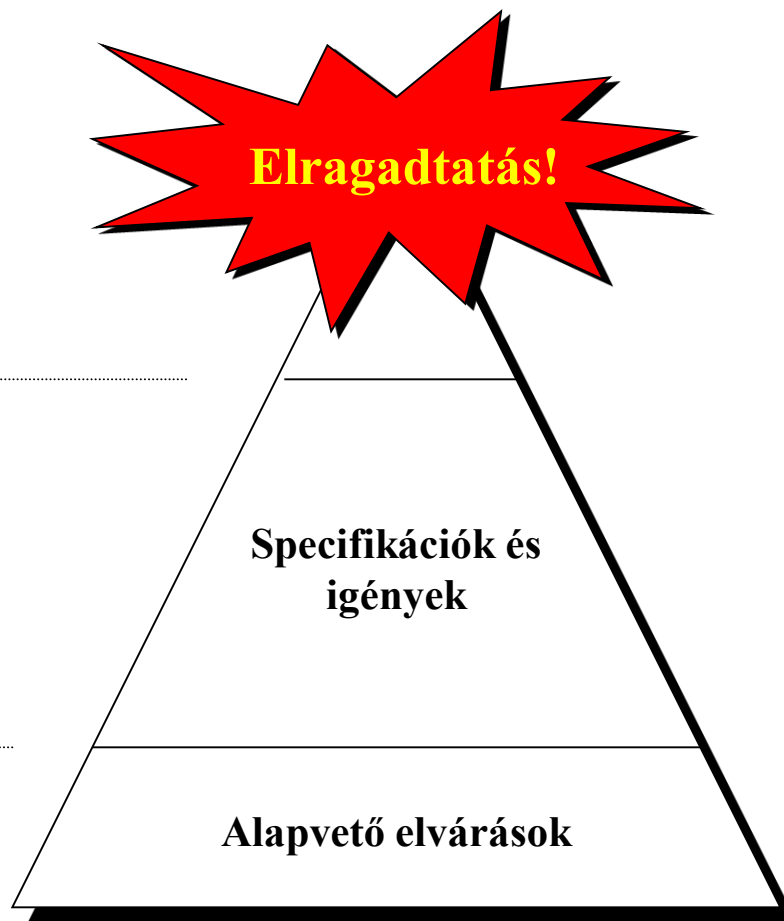
2. Szint

Opciók és kompromisszumok; a vevő szabadon választhat közülük (*kimondott*)

---

1. Szint

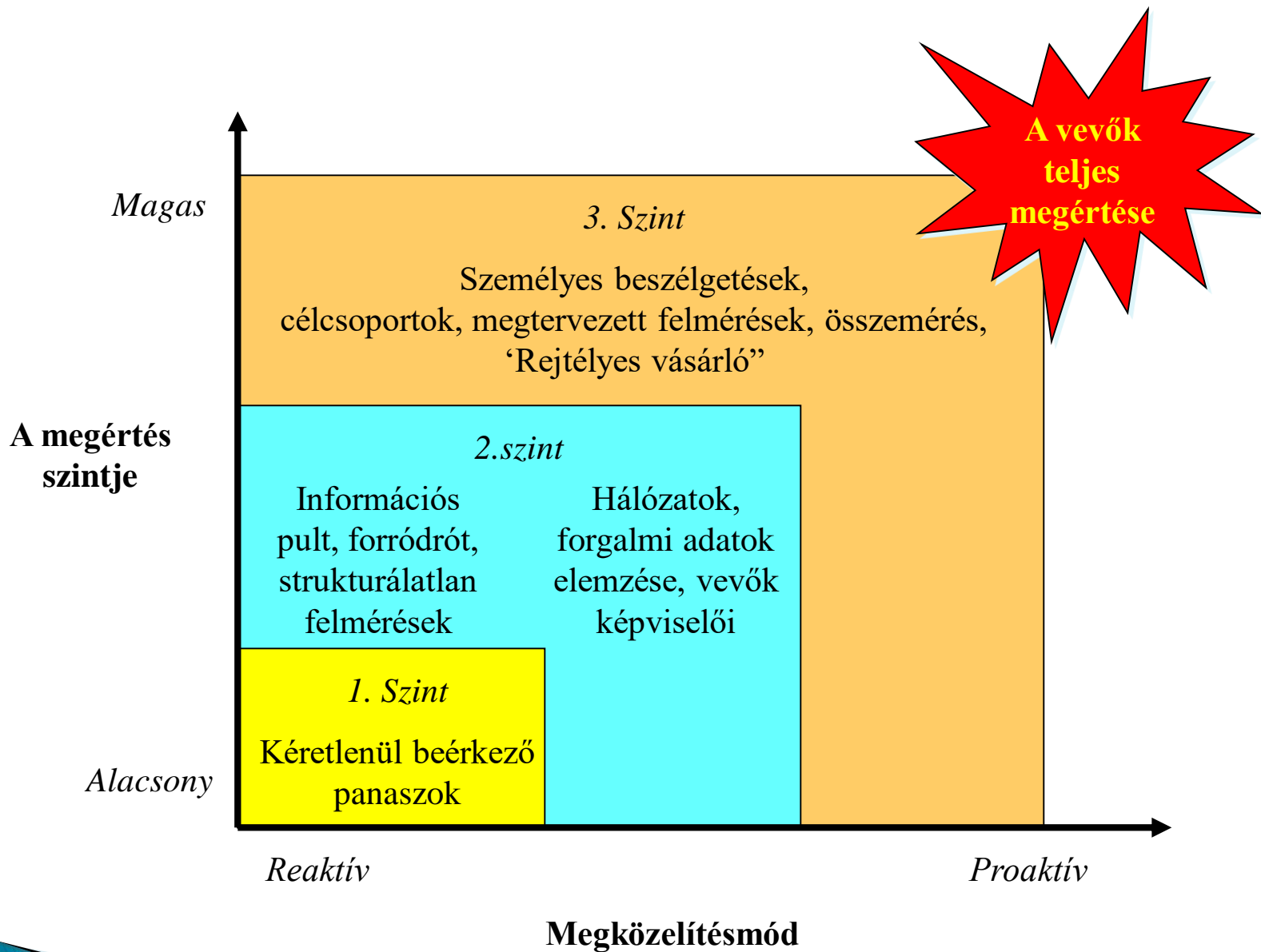
Minimális teljesítmény szint; jelenlétét mindenkor feltételezik (*kimondatlan*)

A vevők megértését szolgáló mechanizmusok

Azt nyújtani a vevőnek, amit akar
korántsem olyan nehéz, mint kitalálni, hogy mit
akar.

– *Amanda Bennett*

Vevői igények és elégedettség vizsgálata

A vevő boldogtalan, a kívánt tulajdonságok nincsenek jelen

A vevő akarja

A vevő nem kapja meg

Figyelem!	Bravó!
Ne aggódj, sebjaj!	Hagyd abba, vagy kommunikálj!

A vevő megkapja

A vevő nem akarja

Hagyjuk abba a szállítást vagy oktassuk ki a vevőt produktumunk hasznáról

FOLYAMATOK FOLYAMATOS FEJLESZTÉSE/ FOLYAMATOK MENEDZSELÉSE

*"A terméket megreparálni már túl késő,
E helyett javítsuk a folyamatot"*

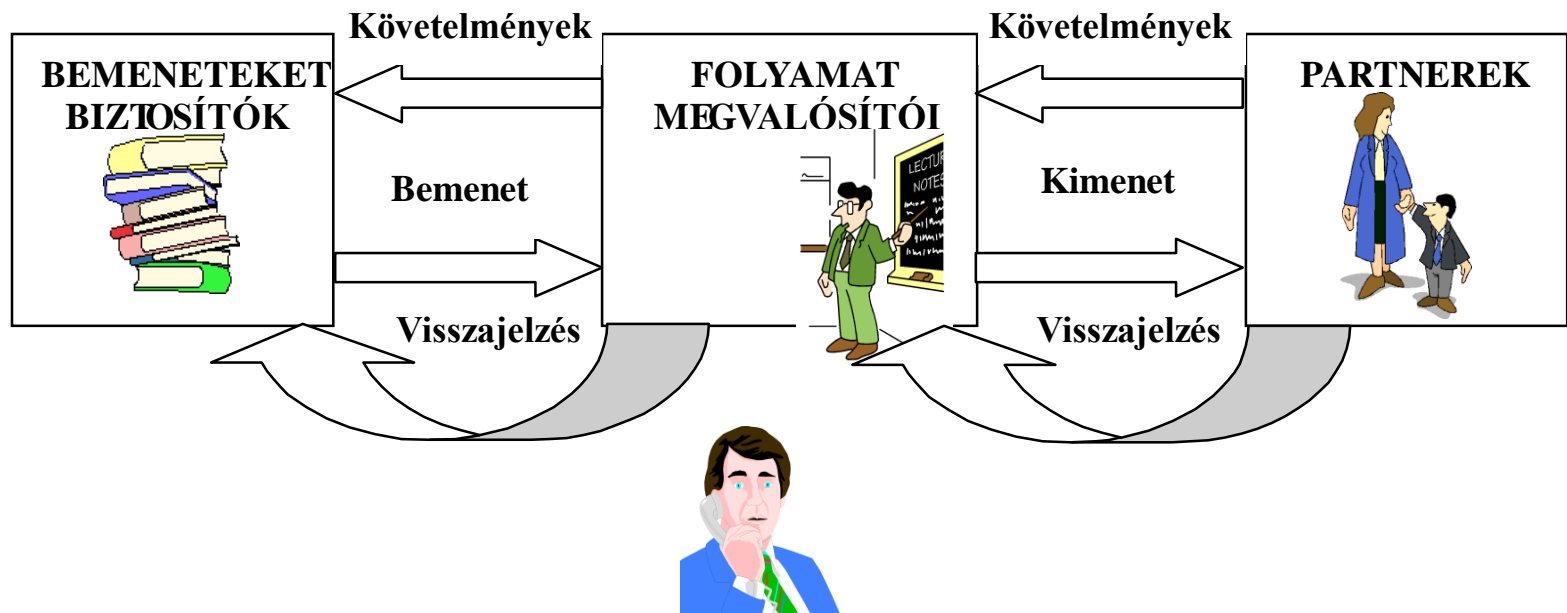
Gerald Shea

Exxon Kutatási és Műszaki Tudományos Vállalat

Mi a folyamat ?

- ▶ A folyamat tevékenységek, változtatások, esetleg működési elemek sorozata, algoritmus, mely valamilyen cél elérésére irányul.
- ▶ A folyamat egy vagy több feladat, amely bemeneteket (inputokat) kimenetekké (outputokká) alakít a partner vagy egy másik folyamat számára, személyek, eljárások, eszközök segítségével.

Mi a folyamat ?

A folyamat résztvevői

Definíciók:

1. Vevők
2. Munkacsoport
3. Szállítók
4. Gazda

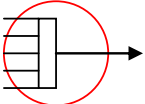

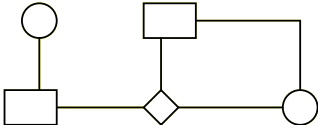
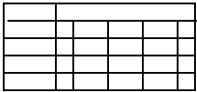

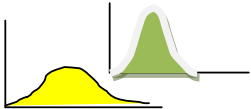
KULCSFONTOSÁGÚ FOLYAMATOK MENEDZSELÉSE

*”A terméket megreparálni már túl késő,
e helyett javítsuk a folyamatot”*

Gerald Shea

Exxon Kutatási és Műszaki Tudományos Vállalat

Kulcsfontosságú folyamatok menedzselése

	Azonosítsuk a sikert befolyásoló kulcsfontosságú folyamatokat
	Jelöljük ki a gazdát
	Tervezzük meg a folyamat definiálásának és dokumentálásának megközelítésmódját
	Mérjük össze a teljesítményt a vevők elvárásaival
	Ellenőrizzük a folyamatot a várható teljesítmény elérése érdekében
	Javítsuk a teljesítőképességet, hogy megfelelhessünk a vevők elvárásainak
Ft	Optimalizáljuk a hatékonyságot és a termelékenységet

HAT LÉPÉS A FOLYAMAT-JAVÍTÁS FELÉ

"Sültgalamb márpedig nem létezik".

W. Edwards Deming

A folyamatfejlesztés „hat lépéses” modellje

1. Probléma, eltérés meghatározása

2. Folyamat azonosítása és dokumentálása

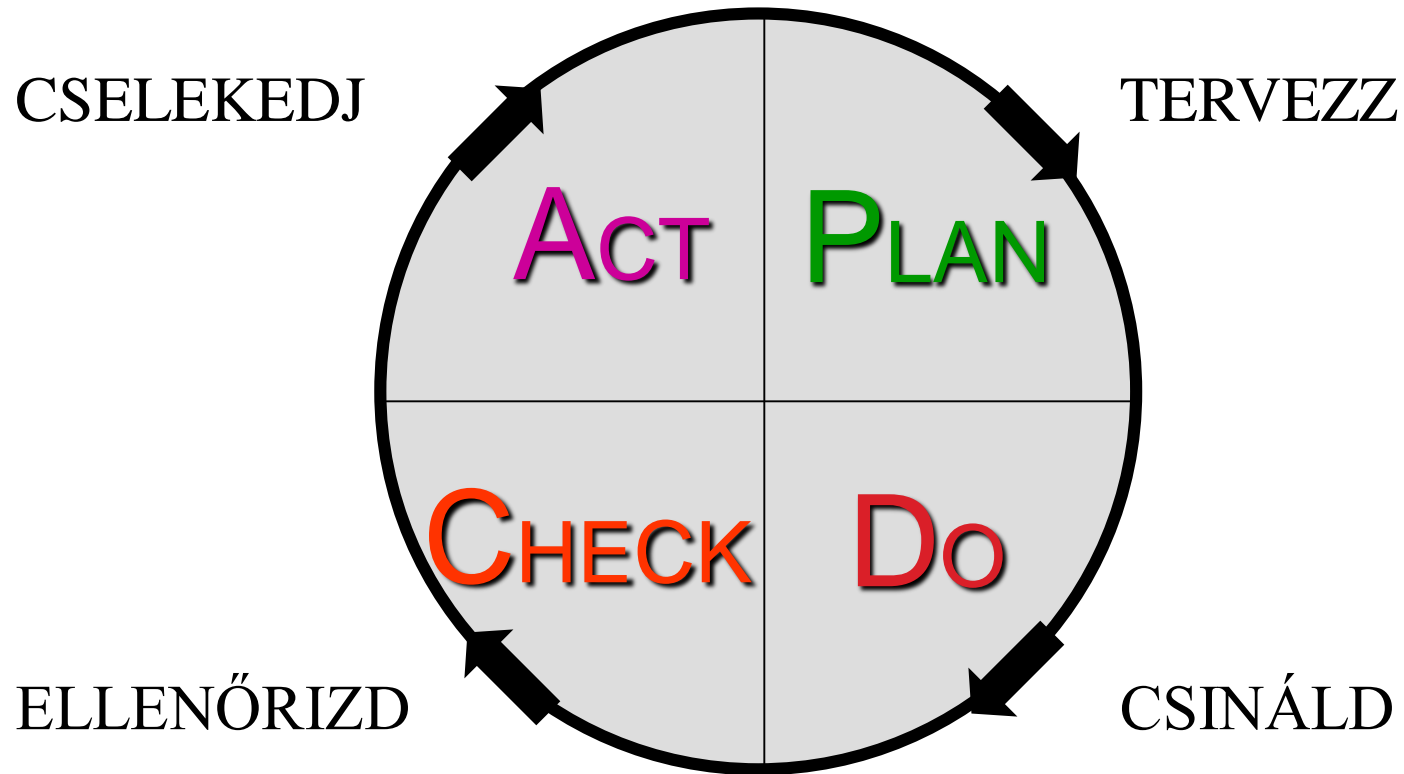
3. Teljesítmény mérése

4. Okok és okozatok („Miérttek”) megértése

5. Javaslatok, megoldások kifejlesztése és kipróbálása

6. Megoldások gyakorlatba történő alkalmazása és értékelése

PDCA ciklus

A teljesítmény mérése

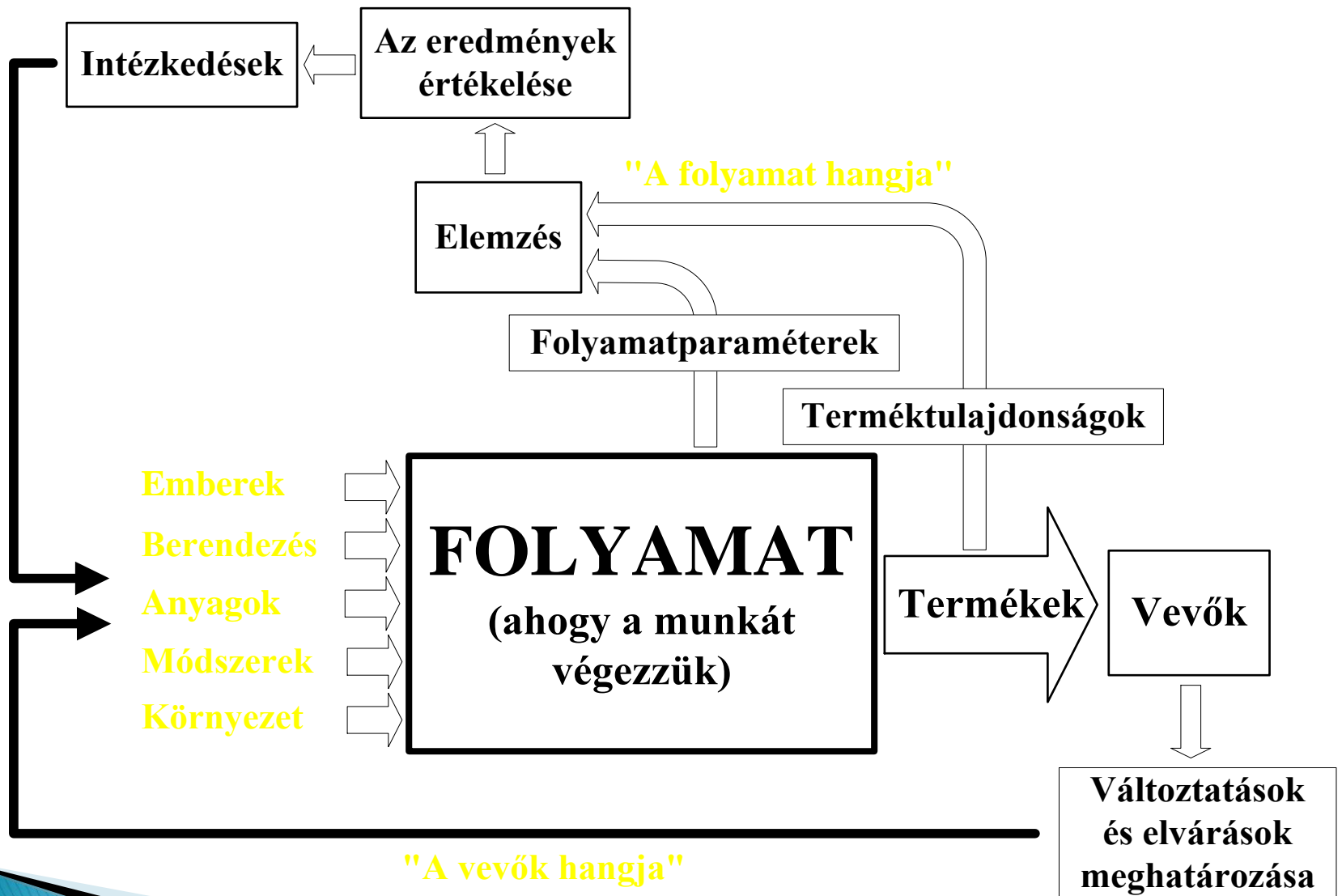
"Istenben bízunk. A többieknek adatokat kell szolgáltatniuk."

"Hiszek a TQM koncepcióiban, de én a magam részéről nem tudom alkalmazni őket, mert a munkám nem mérhető."

A mérés három szintje

- ◆ a folyamaton belüli műveletek ellenőrzésére szolgál,
- ◆ a szállított termékekre,
- ◆ a végeredmény mennyiségi meghatározására.

Az eredmény négy dimenziója

1. A felhasználóknak és vevőknek szállított termékek és szolgáltatások.
2. A tulajdonosok pénzügyi haszna.
3. Az alkalmazottaknak munkájukkal kapcsolatos elégedettség-érzete.
4. A tágabb közösségre gyakorolt társadalmi hatás.

Tippek a mérésre

A mérési rendszerek fontosabb változói:

- ▶ A bemutatás egyszerűsége (kevés és érthető)
- ▶ Láthatóság
- ▶ Minden érdekelt fél elkötelezettsége
- ▶ A műveletek teljes területéről torzítás mentesen begyűjtött elsődleges információk
- ▶ Közvetlen mérése annak, hogy mi a fontos
- ▶ Annak elérése, hogy mindenki egyformán érezze a szüntelen javítás szükségességét

A VEZETŐ SZEREPE

”... tudomásunk szerint minden sikeres minőségi forradalom a felső menedzsment részvételével történt

EGYETLEN KIVÉTELT sem ismerünk.”

-

Dr. J. M. Juran

Vezetői – menedzseri szerepkör

Menedzselés

- ▶ Tervezés
- ▶ Szervezés
- ▶ Irányítás
- ▶ Összehangolás
- ▶ Ellenőrzés

EREDMÉNYEK
ELÉRÉSE

Vezetés

- ▶ Látomás
- ▶ Igazodás
- ▶ Hatáskörrel való felruházás
- ▶ Betanítás
- ▶ Törődés

RENDSZEREK
JAVÍTÁSA

JÖVŐKÉP

Megvalósítás
(cselekedetek)

**Elkötele-
zettség**

Stílus

Konkrét
szándék

Célkitűzések

Módszertan

Általános
szándék

Célok

Üzletpolitika

Alap
(irányultság)

Küldetés

**Értékek,
etikai normák**

Mit?

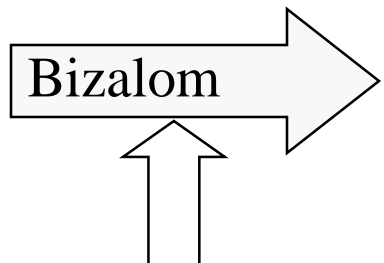
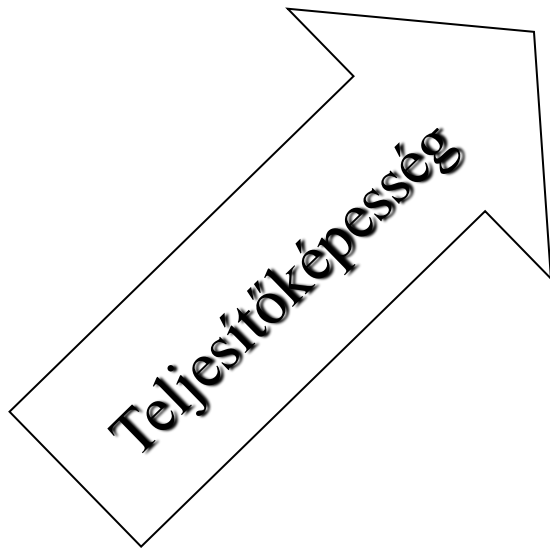
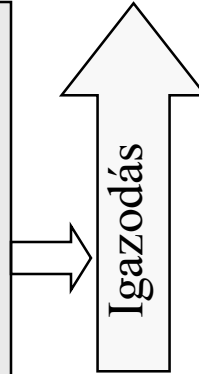
Hogyan?

A DOLGOZÓK NAGYOBB HATÁSKÖRREL VALÓ FELHATALMAZÁSA

Az igazodás kiépítése:

- Küldetés, látomás, értékek és célkitűzések tanítása
- Fentiek iránti elkötelezettség megteremtése

Kölcsönös bizalom megteremtése:

vezetők ↔ alkalmazottak

Szervezeti önértékelés

Mi az önértékelés?

TQM filozófiához kapcsolódó
minőségértékelési módszer

Célja:

- ▶ a teljes szervezet teljesítményének magasabb minőségi szintre emelése;
- ▶ stratégiai szintű fejlesztése;
- ▶ a szervezeti kiválóság elérésére való törekvés

Mi az önértékelés?

Az önértékelés a szervezet tevékenységeinek és eredményeinek szisztematikus, rendszeres és összehasonlító felülvizsgálata, amely támpontot nyújt a szervezet erősségeinek és fejlesztendő területeinek meghatározásához

Az önértékelés folyamata

1. Lépés:
Az elkötelezettség
kialakítása és fenntartása

2. Lépés:
A kommunikációs stratégia
kialakítása és gyakorlatba ültetése
a 3–8. lépésig

3. Lépés:
Az önérté-
kelési folyamat
megtervezése

4. Lépés:
A folyamatban résztvevők
kiválasztása és képzése

5. Lépés:
Az önértékelés kivitelezése

6. Lépés:
Az eredmények áttekintése
és rangsorolása

7. Lépés:
Beavatkozási tervek kialakítása
és gyakorlatba ültetése

8. lépés: A fejlődés nyomon követése és az
önértékelési folyamat felülvizsgálata

**A SZERVEZETI ÖNÉRTÉKELÉSI
(MINŐSÉG DÍJ) MODELLEK
SZEREPE A
MINŐSÉGMENEDZSMENT
RENDSZEREK FEJLESZTÉSÉBEN**

ELŐZMÉNYEK

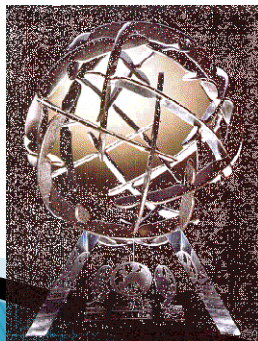
- Deming-díj

- Malcolm Baldrige National Quality Award

- Európai Minőségi Díj

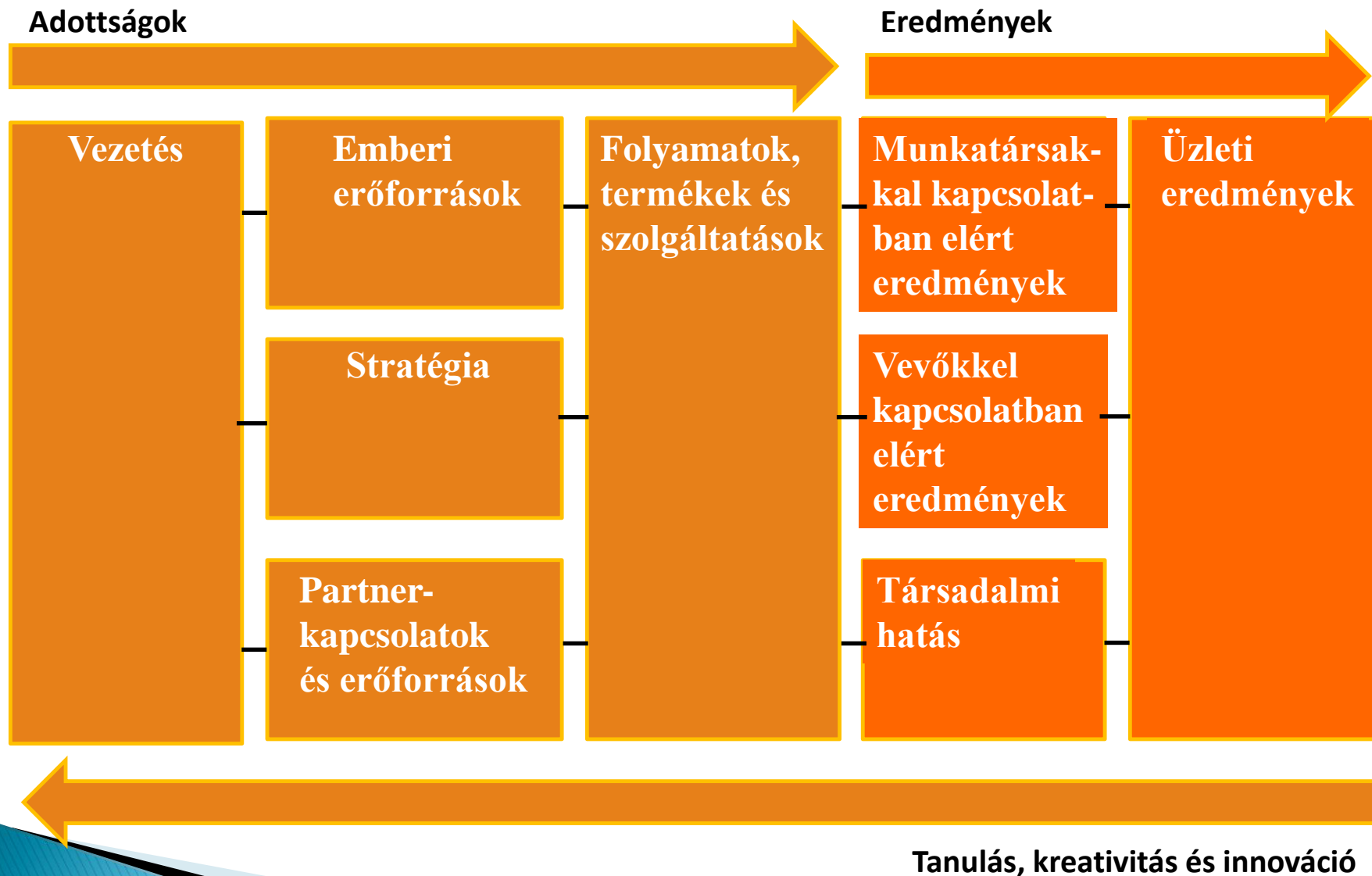
A Malcolm Baldrige Díj kritériumai

	1993	1996	1997	2005	2011
Vezetés	100	90	110	120	120
Stratégiai tervezés	60	55	80	85	85
Vevői fókusz	300	250	80	85	85
Mérés elemzés és tudásmenedzsment	70	75	80	90	90
Emberi erőforrás fejlesztés	150	140	100	85	85
Folyamat minőségének menedzselése	140	140	100	85	85
Minőségi és működési eredmények	180	250	450	450	450

Az EFQM Kiválósági Modell

EFQM modell _2013

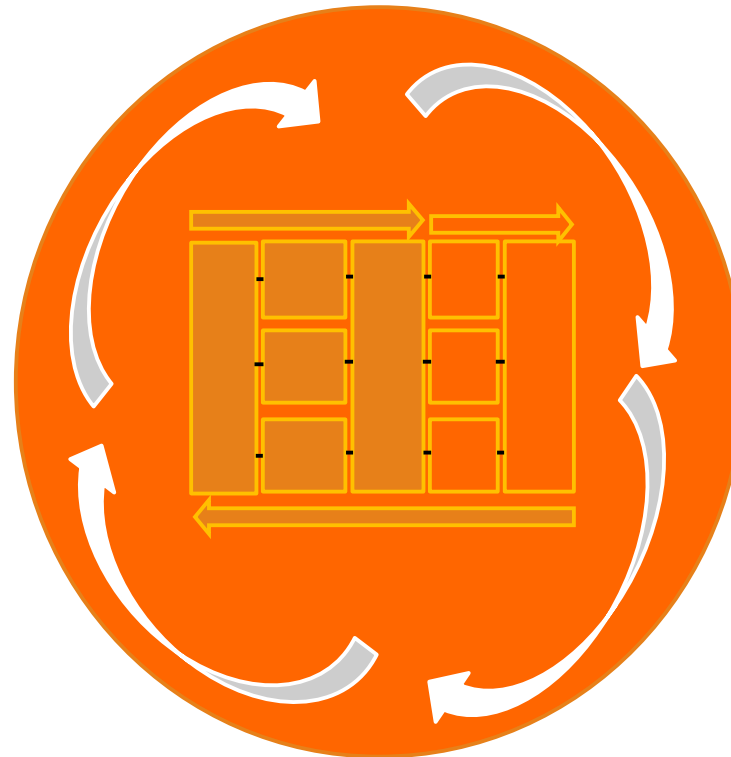
EFQM Kíválóságmodell – RADAR

- ▶ Eredmények (Results)
- ▶ Megközelítés, módszer (Approaches)
- ▶ Alkalmazás, feladatok lebontása (Deployment)
- Elemzés és értékelés (Assessment)
- Felülvizsgálat (Review)

RADAR

**ELÉRNI KÍVÁNT EREDMÉNYEK
(RESULTS)**

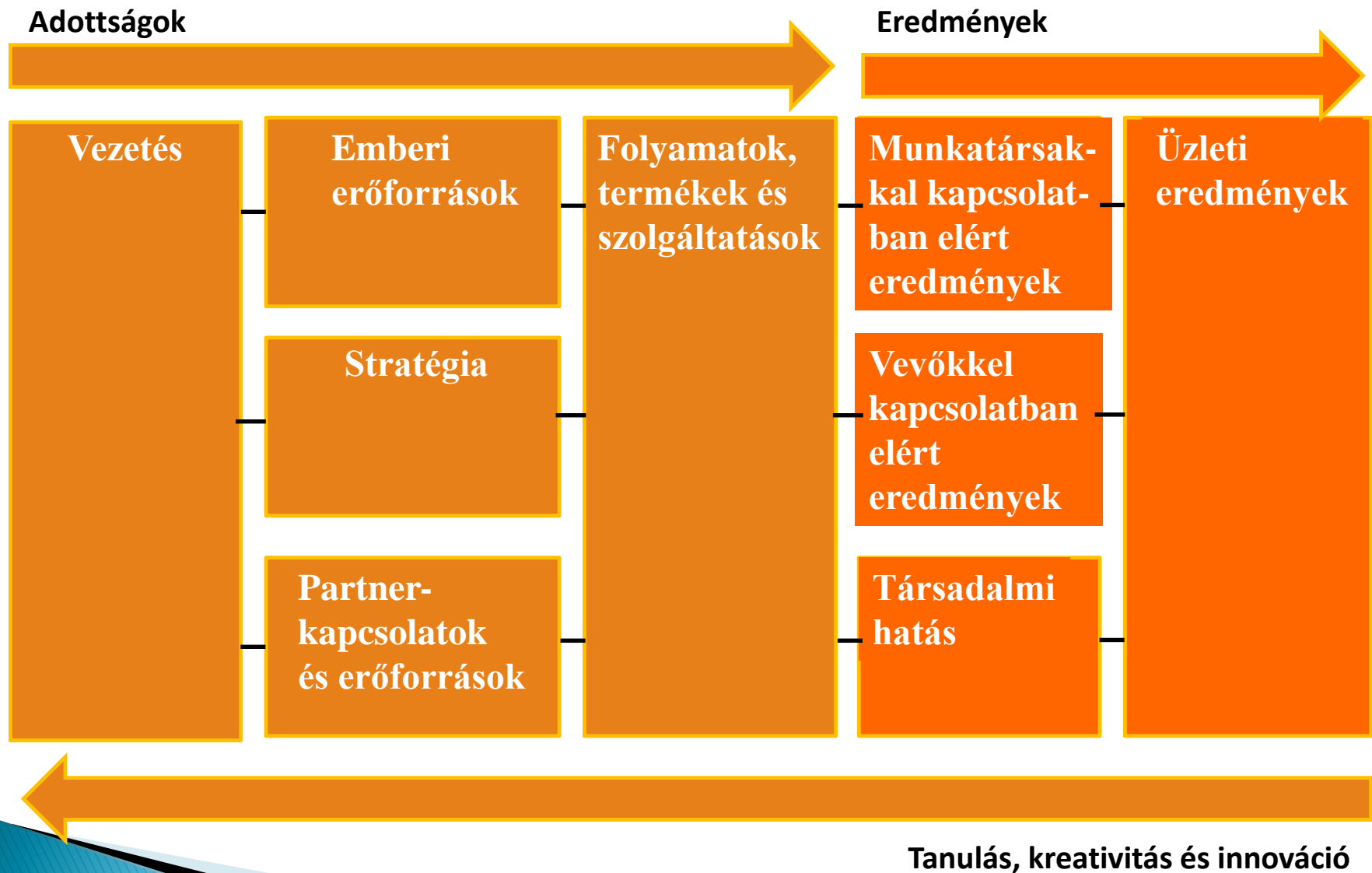
**MEGKÖZELÍTÉSEK ÉS A
GYAKORLATBA ÜLTETÉS
ÉRTÉKELÉSE ÉS
FINOMÍTÁSA
(ASSESS AND REFINE)**

**MEGKÖZELÍTÉSEK
KIALAKÍTÁSA
ÉS FEJLESZTÉSE
(APPROACHES)**

**MEGKÖZELÍTÉSEK GYAKORLATBA ÜLTETÉSE
(DEPLOY)**

EFQM modell _2013

CAF az Általános Értékelési Keretrendszer

Mi a CAF? (Közös Értékelési Keretrendszer)

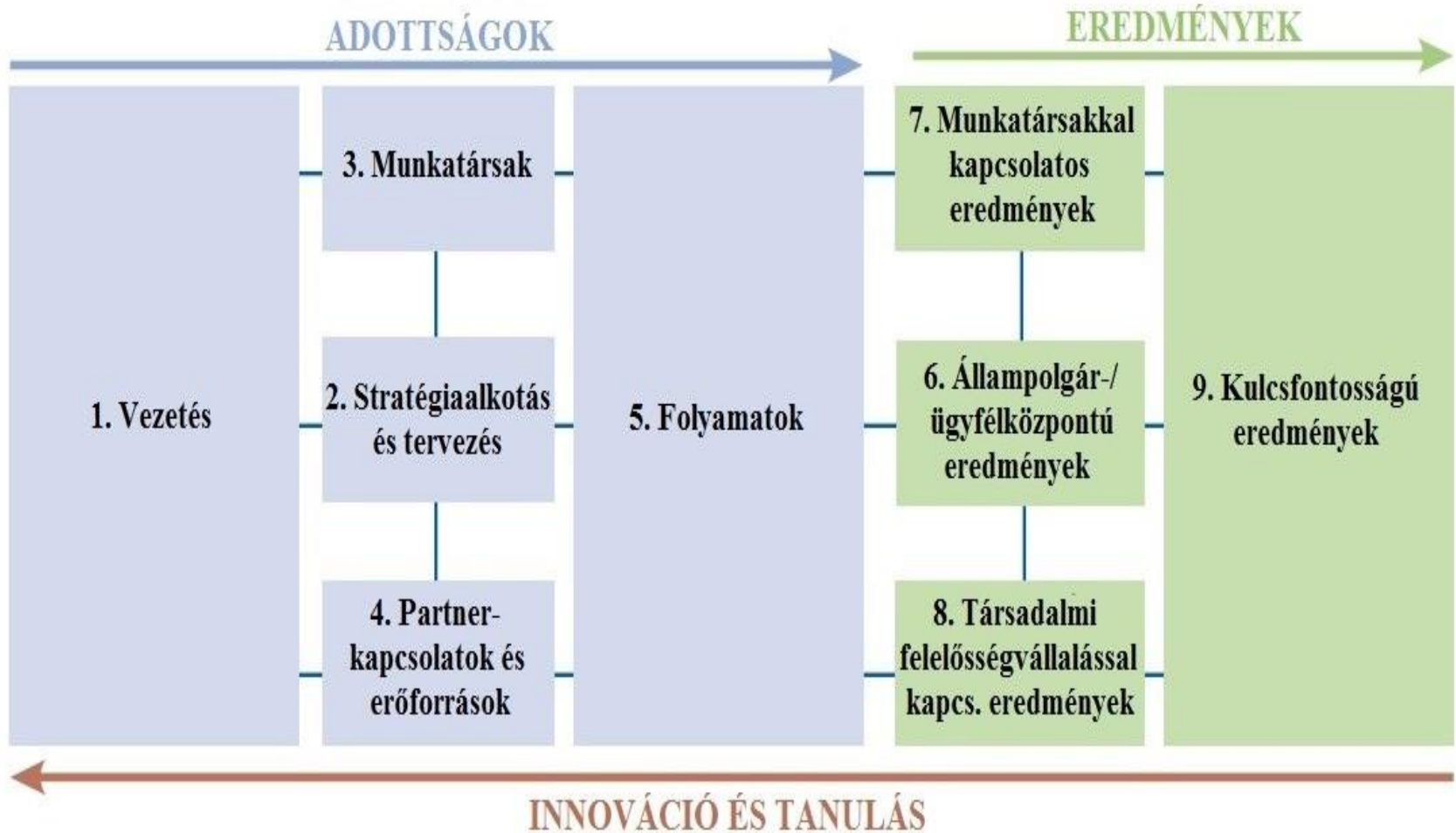
- ▶ Szervezeti önértékelési módszer, amely a TQM-ben megfogalmazott célokat vállaló szervezetek mérési eszköze
- ▶ Az EU CAF munkacsoportja dolgozta ki: EU ajánlás
  - Maastrichti Európai Közigazgatási Intézet (EIPA)
  - EFQM és a Speyer Egyetem szakértői hálózattal közösen
  - 2000, 2002, 2006, 2013
  - Nemzeti változatok, adatbázisok

Mi a CAF?

- ▶ Kifejezetten a közigazgatásra (közszolgálatra, közszektorra) specializált modell
- ▶ Könnyen használható
- ▶ „Testre szabva” bármilyen típusú közigazgatási szerv használhatja
- ▶ Nagy méretű szervezetekben részlegekre is használható!!??
- ▶ Ingyenes, köztulajdon ➡ költséghatékony

A CAF modell

A MODELLEK ALKALMAZÁSÁNAK HASZNA

- **eszköz a minőségügyi (!) rendszer értékelésére**
- **erősségek és továbbfejlesztési lehetőségek**
- **rendszeres önértékelés: a fejlődés trendje látható**
- **állandó fejlesztés erősítése**
- **a cím, díj elnyerésének előnyei**

Legfontosabb tanulságok

- ▶ Folyamatmenedzsment szemlélet
- ▶ Alapvető teljesítmény célok és mutató számai (nem csak pénzügyi mutatók!)
- ▶ Stratégia és célrendszer összefüggései
- ▶ Az önértékelési kultúra megteremtése
- ▶ .....Cím...Díj pályázat esetén többszöri pályázat készítés és pályázat benyújtás

Könyvtárak Minőségi Működésének Értékelési Rendszere

(KMÉR)

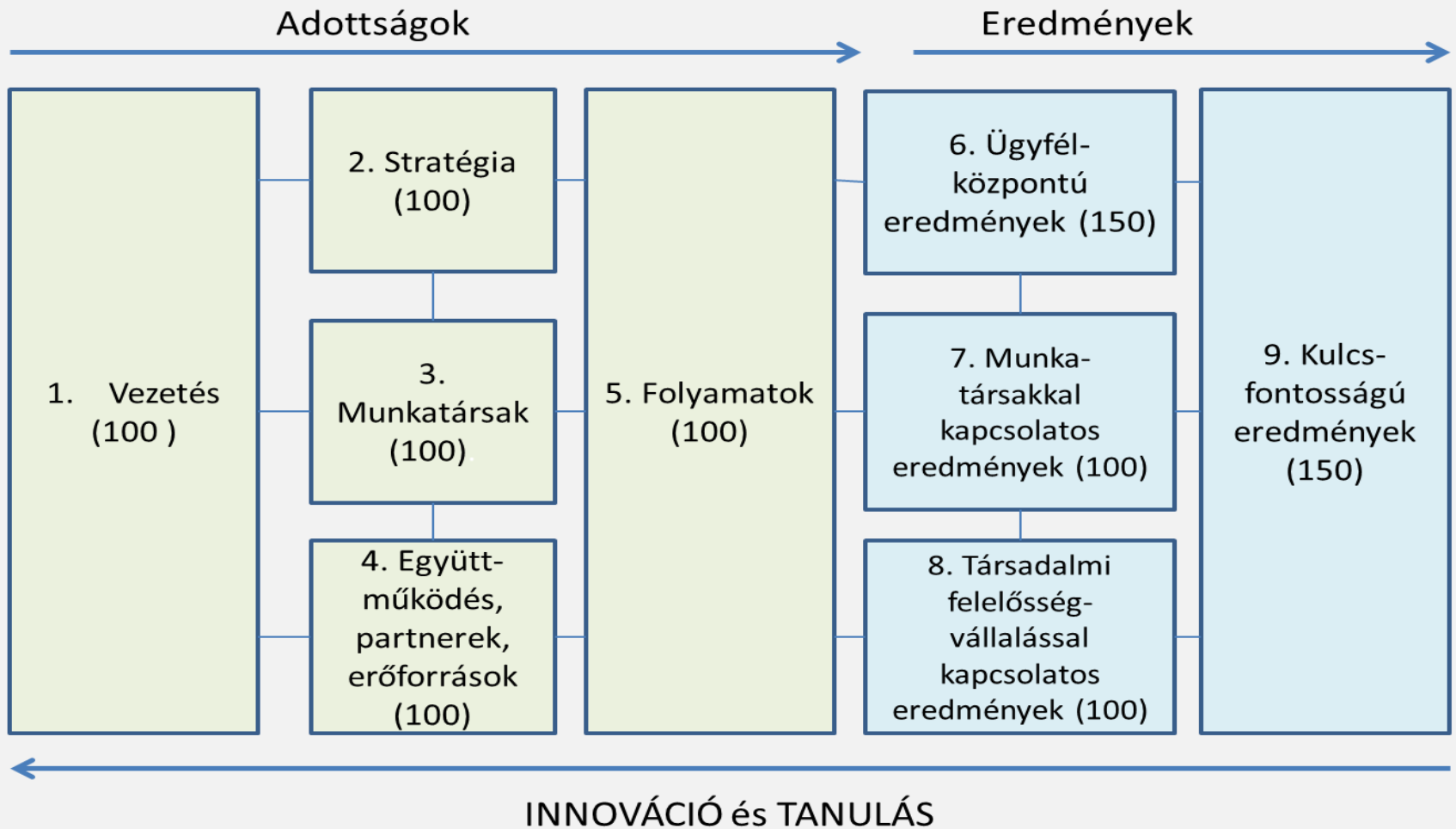
KMÉR kialakításának szempontjai

- ▶ Támogassa a könyvtárak TQM alapú minőség szemléletének kialakítását, fejlesztését.
- ▶ Értékekre alapozott működésfejlesztés (integritás)
- ▶ Szempontok, útmutatás a Minősített Könyvtár és a Könyvtári Minőségi Díj pályázatokhoz.
- ▶ CAF alapú, de a szervezet sajátosságaira testre szabott.

KMÉR modell kategóriái

- ▶ I.   20 fő felett   nagy
  - ▶ II.   6–20 fő között   közepes
  - ▶ III.   6 fő alatt   kis
-
- ▶ Alapvető értékekben nincs eltérés!
  - ▶ Minden egységnél a komplex modell értelmezhető (nem könnyen egyes elemek)

A KMÉR modell

1. kritérium: Vezetés

1.1. Világos küldetés, jövőkép, alapvető értékek

1.2. A könyvtár vezetése és működésének fejlesztése

1.3. A vezetői támogatás és példamutatás

1.4. A vezető kapcsolatai a fenntartóval és más társadalmi partnerekkel

2. Stratégia

- 2.1. Stratégiát befolyásoló partneri igényeket és elvárásokat megalapozó tények, adatok
- 2.2. Stratégiai célok kialakítása az igények, elvárások alapján
- 2.3. A stratégia megismertetése, bevezetése és felülvizsgálata
- 2.4. Innováció megjelenése a fejlesztésben

3. Munkatársak

3.1. Emberierőforrás –menedzsment

3.2. A munkatársak kompetenciáinak fejlesztése

3.3. A munkatársak bevonása és felhatalmazása

4. Együttműködés, partnerek, erőforrások

4.1. Kapcsolat a társadalmi partnerekkel

4.2. Kapcsolat a könyvtárhasználókkal

4.3. Hatékony forrásgazdálkodás

4.4. Tudásmenedzselés, az információ belső kezelése

4.5. IKT eszközök, e-szolgáltatások menedzselése

4.6. Infrastruktúra-, épületüzemeltetés és fenntartás

5. Folyamatok

5.1. Folyamatok működtetése összhangban a könyvtár céljaival

5.2. Felhasználó centrikus könyvtári szolgáltatások

5.3. A könyvtár és partnerei folyamatainak összehangolása

6. Ügyfélközpontú eredmények

6.1. A könyvtárhasználók véleménye

6.2. A könyvtár működési mutatói alapján való értékelés

7. Munkatársakkal kapcsolatos eredmények

7.1. A munkatársak elégedettsége és motiváltsága az értékelések alapján

7.2. A munkatársak elégedettsége és motiváltsága a szervezet működéséhez kapcsolódó mérések alapján

8. A társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos eredmények

- ▶ 8.1. A közösség véleménye a könyvtárról, annak társadalmi hatásairól
- ▶ 8.2. A társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos mérési mutatók

9. Kulcsfontosságú eredmények

- ▶ 9.1. A szolgáltatásokhoz kapcsolható eredménymutatók
- ▶ 9.2. A könyvtár szervezeti működésének eredményességi mutatói

Adottságok értékelése

Az adottságokhoz kapcsolódó szint leírása	Értékelés
Az alkritériumhoz kapcsolódó területen a szervezet nem folytat tevékenységet, illetve nincs erre vonatkozó- vagy megbízható információ.	0
Az alkritériumhoz kapcsolódó terület működtetését megtervezték, illetve vannak erre vonatkozó tervek.	1
Az alkritériumhoz kapcsolódó területet a szervezet a tervek szerint működteti.	2
Az alkritériumhoz kapcsolódó területen alkalmazott gyakorlatokat ellenőrzik, és felülvizsgálják, hogy a megfelelő módon és a megfelelő dolgokat valósítják-e meg.	3
Az alkritériumhoz kapcsolódó területen az ellenőrzések és felülvizsgálatok alapján szükség szerint javítják/fejlesztik a szervezet működését.	4
Az alkritériumhoz kapcsolódó területen szisztematikus módon (tervezetten és rendszeresen) alkalmazzák a folyamatos fejlesztés módszereit. Tudatosan tervezik és értékelik a szervezet működését, és fejlesztik tovább azt a más szervezetektől történő tanulás segítségével (benchlearning és benchmarking módszerek alkalmazásával).	5

Eredmények értékelése

Az eredményekhez kapcsolódó szint leírása	Értékelés
Az alkritériumhoz kapcsolódó területen nincsenek mérhető eredmények vagy nincs erre vonatkozó információ.	0
Az alkritériumhoz kapcsolódó területen az eredmények mérhetőek, időbeli alakulásuk romló tendenciát mutat és/vagy nem érik el a kitűzött célokat.	1
Az alkritériumhoz kapcsolódó területen az eredmények stagnálnak és/vagy néhány kitűzött cél teljesül.	2
Az alkritériumhoz kapcsolódó területen az eredmények javuló tendenciát mutatnak és/vagy a kitűzött célok többsége teljesül.	3
Az alkritériumhoz kapcsolódó területen az eredmények jelentős javulást mutatnak és/vagy minden kitűzött cél teljesül.	4
Az alkritériumhoz kapcsolódó területen az eredmények kiválóak és folyamatosan szinten tartottak, minden kitűzött cél teljesül. Az alkritérium vonatkozásában fontos mutatók pozitív eredményt mutatnak más szervezetek eredményeivel összehasonlítva.	5

**Köszönöm szépen
megtisztelő figyelmüket!**

Kérdések, vélemények